

Innhold

Forord	5
DEL 1 BRANN- OG EKSPLOSJONSVERNLOVEN – HISTORIE OG BAKGRUNN	19
1 Innledning	21
1.1 Brannvernets opprinnelse	22
1.2 Brannvernlover i Norge	24
1.3 Lovens forskrifter	29
1.4 Tilgrensende lovgivning	31
DEL 2 BRANN- OG EKSPLOSJONSVERNLOVEN – LOVKOMMENTAR	37
2 Innledning	39
2.1 Samfunnsikkerhet	39
2.2 Sentrale styringsnivåer	40
2.3 Nød- og beredskapsetatene	40
2.4 Lokale styringsnivåer som gjelder brann- og redningsvesenet	41
Lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven)	47
Kapittel 1. Innledende bestemmelser	47
§ 1. <i>Formål</i>	47
Generelt	47
Rammen for brann- og eksplosjonsvernloven	48
§ 2. <i>Saklig virkeområde</i>	50
Generelt	50
Første ledd: Plikt til å forebygge, organisere og gjennomføre brann- og eksplosjonsvernsarbeidet	50
Andre ledd: Ulykkes- og skadeforebyggende plikter samt krav til beredskap og innsats	50

Tredje ledd: Kompetanse til å gi forskrifter som gjelder for Forsvaret	51
§ 3. Stedlig virkeområde	51
Generelt	51
Første ledd: Om lovens gyldighet for Svalbard, Jan Mayen og bilandene	52
Andre ledd: Om lovens gyldighet for sjøområder	53
Tredje ledd: Særbestemmelser om hva som gjelder på norske skip og flyttbare innretninger	54
§ 4. Definisjoner	54
Generelt	55
Bokstav a: Byggverk	55
Bokstav b: Farlig gods	55
Bokstav c: Farlig stoff	56
Bokstav d: Håndtering	57
Bokstav e: Produkt	57
Bokstav f: Virksomhet	57
Bokstav g: Storulykke	57
Kapittel 2. Alminnelige plikter	58
§ 5. Den enkeltes plikt til å forebygge og begrense skadevirkningene ved brann, eksplosjon og annen ulykke	58
Generelt	59
Første ledd: Alminnelig aktsomhetsplikt	59
Andre ledd: Varslingsplikt	60
Tredje ledd: Begrensningsplikt	60
Fjerde ledd: Bistandsplikt i brann- og redningsvesenets innsats	61
Femte ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om plikten til å forebygge og begrense skadevirkninger	62
Rettspraksis	64
§ 6. Forebyggende sikringstiltak og vedlikehold	65
Generelt	66
Første ledd: Eiers plikt til å sørge for nødvendige sikringstiltak	66
Andre ledd: Eiers og brukers vedlikeholdsplikt	67
Tredje ledd: Eiers og brukers plikt til å sørge for sikringstiltak etter brann, eksplosjon eller annen ulykke	68
Fjerde ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om plikt til rapportering, sikringstiltak, vedlikehold og vakthold	69
Rettspraksis	72
§ 7. Tiltak ved store arrangementer	72
Generelt	72
Første ledd: Arrangørens meldeplikt ved store arrangementer	73
Andre ledd: Rett til å kreve opplysninger og fastsette brannsikringstiltak	74
Tredje ledd: Kompetanse til å gi lokal forskrift om meldeplikten	74

§ 8. <i>Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid</i>	75
Generelt	75
Første ledd: Plikt til å gjennomføre internkontroll og krav til dokumentasjon	75
Andre ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid	76
Kapittel 3. Kommuners plikter og fullmakter	80
§ 9. <i>Etablering og drift av brann- og redningsvesen</i>	80
Generelt	80
Første ledd: Kommunens plikt til å sørge for etablering og drift av brann- og redningsvesenet	81
Andre ledd: Kommunens plikt til å gjennomføre risiko- og sårbarhetsanalyse og evaluere hendelser	81
Tredje ledd: Kommunens adgang til å inngå avtaler om samarbeid ..	82
Fjerde ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om etablering og drift av brann- og redningsvesenet	83
Rettspraksis	86
§ 10. <i>Dokumentasjon og rapportering</i>	87
Generelt	87
Første ledd: Kommunens plikt til å dokumentere etablering og drift av brann- og redningsvesenet	87
Andre ledd: Kommunens plikt til å sende dokumentasjon til sentral tilsynsmyndighet	88
Tredje ledd: Kommunens plikt til å rapportere til sentral tilsynsmyndighet	88
Fjerde ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om dokumentasjons- og rapporteringsplikt	88
§ 11. <i>Brannvesenets oppgaver</i>	89
Generelt	90
Første ledd: Brann- og redningsvesenets lovpålagte oppgaver	90
Første ledd bokstav a: Informasjons- og motivasjonstiltak ...	90
Første ledd bokstav b: Brannforebyggende tilsyn	91
Første ledd bokstav c: Ulykkesforebyggende oppgaver i forbindelse med håndtering av farlig stoff og ved transport av farlig gods	91
Første ledd bokstav d: Oppgaver i krigs- og krisesituasjoner	92
Første ledd bokstav e: Innsatsstyrke ved brann	92
Første ledd bokstav f: Innsatsstyrke ved andre akutte ulykker	92
Første ledd bokstav g: Innsats ved brann- og ulykker i sjøområder	93
Første ledd bokstav h: Feiing og tilsyn med fyringsanlegg ...	93

Andre ledd: Kommunens adgang til å gi brann- og redningsvesenet andre oppgaver	94
Tredje ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om brann- og redningsvesenets oppgaver	97
§ 12. Fullmakter ved brann og andre ulykkessituasjoner	99
Generelt	99
Første ledd: Fullmakter til leder av brann- og redningsvesenet	100
Første ledd bokstav a: Ledelse av brannbekjempelsen	100
Første ledd bokstav b: Skadestedsledelse	101
Første ledd bokstav c: Ordensmyndighet	102
Første ledd bokstav d: Rett til å rekvirere	103
Første ledd bokstav e: Rett til å pålegge vakthold og andre nødvendige sikringstiltak	103
Andre ledd: Lederens fullmakter gjelder tilsvarende for den som i lederens sted har ledelsen på skadestedet	104
Tredje ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om fullmakter og plikter for leder av brann- og redningsvesenet	104
§ 13. Særskilte brannobjekter	105
Generelt	105
Første ledd: Kommunens plikt til å identifisere og føre fortegnelse over særskilte brannobjekter	106
Andre ledd: Kommunens plikt til å sørge for at det føres tilsyn med særskilte brannobjekter	108
Tredje ledd: Kommunens dokumentasjonsplikt av tilsyn med egne byggverk m.m.	110
Fjerde ledd: Kommunens adgang til å føre tilsyn med andre byggverk enn særskilte brannobjekter ved vedtak	110
Femte ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om tilsyn med særskilte brannobjekter	113
§ 14. Ytterligere sikringstiltak og beredskap	113
Generelt	114
Første ledd: Kommunens adgang til å pålegge brannverntiltak	114
Andre ledd: Sentral tilsynsmyndighets adgang til å pålegge brann- og ulykkesberedskap eller oppgradering av brann- og redningsvesenet	115
Tredje ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om ytterligere sikringstiltak og beredskap	115
§ 15. Samarbeid mellom kommuner	115
Generelt	116
Første ledd: Kommunenes samarbeidsplikt	116
Andre ledd: Departementets adgang til å pålegge samarbeid mellom kommuner	117
Tredje ledd: Brann- og redningsvesenets plikt til hjelpeinnsats i andre kommuner	117

Fjerde ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om lokalt og regionalt samarbeid	118
§ 16. Nødalarmringssentral	119
Generelt	119
Første ledd: Kommunens plikt til å knytte seg til en regional nødalarmringssentral	120
Andre ledd: Nødalarmringssentralens organisering og drift	121
Tredje ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om etablering og drift av nødalarmringssentral	121
§ 17. Tjenesteplikt i brann- og redningsvesenet	123
Generelt	123
Første ledd: Lovpålagt tjenesteplikt i brann- og redningsvesenet	124
Andre ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om tjenesteplikt i brann- og redningsvesenet	125
§ 17 a. Forbud mot bruk av rusmidler og dopingmidler for ansatte	126
Generelt	126
Første ledd: Forbud mot bruk av alkohol, rus- og dopingmidler for ansatte	127
Andre ledd: Orienteringsplikt til arbeidsgiver om bruk av nødvendige legemidler	128
Tredje ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om pålagt prøvetaking og forbudets nærmere bestemte tidsrom	128
Fjerde ledd: Straff ved overtredelse	129
Femte ledd: Reaksjoner fra arbeidsgiver ved overtredelse	129
§ 18. Politiattest	129
Generelt	130
Første ledd: Krav og adgang til å kreve politiattest	130
Andre ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om vandelskravet for ansatte i brann- og redningsvesenet	131
Rettspraksis	131
Kapittel 3 A. Krav til kvalifikasjoner og utdanning for brann- og redningspersonell	132
§ 18 a. Krav til kvalifikasjoner for brann- og redningspersonell	132
Generelt	132
Første ledd: Kvalifikasjonskrav for brann- og redningspersonell	132
Andre ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om krav til kvalifikasjoner og utdanning	133
§ 18 b. Brann- og redningsskolens ansvar og organisering	135
Generelt	135
Første ledd: Brann- og redningsskolen er den sentrale utdanningsinstitusjonen	136
Andre ledd: Styret er Brann- og redningsskolens øverste ansvarlige styringsorgan	136

Tredje ledd: Brann- og redningsskolens ansvar for å tilby fagskoleutdanning og kurs	136
§ 18 c. Kommunens ansvar for opplæring av deltidspersonell i brann- og redningsvesenet	137
Generelt	137
Kommunen skal sørge for opplæring av deltidspersonell	137
§ 18 d. Opptak til fagskoleutdanningen ved Brann- og redningsskolen ...	138
Første ledd: Kvalifikasjonskrav for opptak til fagskoleutdanning ved Brann- og redningsskolen	138
Andre ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om opptakskrav, utsilingskriterier og gjennomføring av tester	140
§ 18 e. Forbud mot bruk av rusmidler og dopingmidler for studenter og kursdeltakere ved Brann- og redningsskolen	141
Generelt	142
Første ledd: Forbud mot bruk av alkohol, rus- og dopingmidler for studenter og kursdeltakere	142
Andre ledd: Orienteringsplikt til skolen om bruk av nødvendige legemidler	143
Tredje ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om pålagt prøvetaking og forbudets nærmere bestemte tidsrom	143
Fjerde ledd: Straff ved overtredelse	144
Femte ledd: Reaksjoner fra skolen ved overtredelse	144
Kapittel 4. Plikter i virksomhet	144
§ 19. Sikkerhet i virksomhet	144
Generelt	145
Første ledd: Virksomheters plikt til å sørge for forsvarlig sikkerhet ..	145
Andre ledd: Virksomheters plikt til å gi opplæring	145
Tredje ledd: Ledelsens plikt til å ivareta sikkerheten	146
Avgjørelse	146
§ 19 a. Politiattest ved håndtering av eksplosjonsfarlig stoff	147
Generelt	147
Første ledd: Plikt til å fremlegge politiattest ved håndtering av eksplosjonsfarlig stoff	148
Andre ledd: Sentral tilsynsmyndighets adgang til å kreve politiattest ved utstedelse av sertifikater m.m.	149
Tredje ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om politiattest ved håndtering av eksplosjonsfarlig stoff	149
§ 20. Sikkerhetsnivå i virksomhet med farlig stoff m.m.	150
Generelt	150
Første ledd: Tilfredsstillende sikkerhetsnivå ved håndtering av farlig stoff og farlig gods	151
Andre ledd: Etablering og dokumentasjon av sikkerhetsnivået i en virksomhet som håndterer farlig stoff og farlig gods	151
Tredje ledd: Fastsettelse av arealmessige begrensninger	152

Fjerde ledd: Ansvar for kostnader ved etablering av arealmessige begrensninger	152
Femte ledd: Kompetanse til å gi forskrifter til nivåer og kriterier for akseptabel risiko	153
§ 20 a. Håndtering av utgangsstoffer for eksplosiver	155
Generelt	155
Første ledd: Virksomheter skal sørge for at utgangsstoffer ikke kommer på avveie eller i urette hender	155
Andre ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om håndtering av utgangsstoffer for eksplosiver	156
Tredje ledd: Ytterligere kompetanse til å gi forskrifter om håndtering av utgangsstoffer for eksplosiver	157
Rettspraksis	158
§ 21. Beredskapsplikt	159
Generelt	159
Første ledd: Krav om egenberedskap for virksomheter	159
Andre ledd: Virksomheter som utgjør en risiko for storulykke kan få utvidet beredskapsområde	160
Tredje ledd: Krav til oppdatert risikovurdering og samordning	161
Fjerde ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om krav til egenberedskap	161
§ 22. Plikt til rapportering og oppfølging	162
Generelt	162
Første ledd: Virksomheters plikt til å registrere og rapportere om ulykker og hendelser	162
Andre ledd: Rapportens innhold	162
Tredje ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om krav til registrering og rapportering	163
§ 23. Særskilt informasjonsplikt for virksomhet med storulykkepotensial	164
Generelt	165
Første ledd: Virksomheters informasjonsplikt til befolkningen	165
Andre ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om virksomheters informasjonsplikt	166
§ 24. Innhenting av uttalelser fra befolkningen rundt virksomhet som utgjør en storulykkesrisiko	166
Generelt	166
Første ledd: Plikt til å innhente og vektlegge uttalelser fra befolkningen under planlegging	167
Andre ledd: Plikt til å innhente og vektlegge uttalelser fra befolkningen ved endringer	167
Tredje ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om virksomheters plikt til å innhente uttalelser	168
§ 25. Arbeidstakeres plikt til å fremme sikkerheten	168
Generelt	168

Første ledd: Arbeidstakerses plikt til å fremme sikkerheten	169
Andre ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om arbeidstakers plikt til å fremme sikkerheten	169
Kapittel 5. Krav til produkter	170
§ 26. <i>Formålstjenlige og betryggende produkter</i>	170
Generelt	171
Første ledd: Krav til produkter som benyttes til håndtering av farlig stoff og farlig gods	171
Andre ledd: Krav til produkter som benyttes ved deteksjon, varsling eller bekjempelse av brann, eksplosjon eller annen ulykke	172
Tredje ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om krav til produkter m.m.	172
§ 27. <i>Forskrifter om krav til merking m.m.</i>	177
Generelt	177
Kompetanse til å gi forskrifter om krav til merking m.m.	177
Kapittel 6. Gebyr, kompensasjon og erstatning m.m.	179
§ 28. <i>Gebyr m.m.</i>	179
Generelt	180
Første ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om avgifter og gebyr for tilsynsmyndighetens oppgaver	180
Andre ledd: Kompetanse til å gi lokal forskrift om gebyr for feiing og tilsyn med fyringsanlegg	182
Tredje ledd: Om renteplikt ved for sen betaling av avgift eller gebyr	182
Fjerde ledd: Krav på avgift eller gebyr er tvangsgrunnlag for utlegg	183
Uttalelse	183
Rettspraksis	183
§ 29. <i>Erstatning for deltakelse i brannvesenets rednings- og slokkearbeid</i>	184
Generelt	184
Første ledd: Kommunens erstatningsplikt ved rednings- og slokkearbeid	185
Første ledd bokstav a: Erstatning for personskade	185
Første ledd bokstav b: Erstatning for tapt arbeidsfortjeneste . .	185
Første ledd bokstav c: Erstatning for skade på eiendom eller materielle verdier	185
Første ledd bokstav d: Erstatning for rekvirert materiell	186
Andre ledd: Begrensninger ved kommunens erstatningsplikt	186
Tredje ledd: Kompetanse til å gi forskrifter om erstatning	187
§ 30. <i>Kompensasjon og utgiftfordeling mellom kommuner</i>	187
Generelt	187

Første ledd: Kommunens plikt til å yte kompensasjon for mottatt bistand	188
Andre ledd: Utgiftsfordeling når brann, eksplosjon eller annen ulykke omfatter områder i to eller flere kommuner	188
Tredje ledd: Statsforvalterens myndighet til å fastsette kompensasjon og utgiftsfordeling	188
Fjerde ledd: Departementets myndighet til å fastsette kompensasjon og utgiftsfordeling	188
Kapittel 7. Tilsyn, håndheving, sanksjoner, opplysningsplikt m.m.	189
§ 31. <i>Sentral tilsynsmyndighet</i>	189
Generelt	189
Første ledd: Utpeking av sentral tilsynsmyndighet	190
Andre ledd: Sentral tilsynsmyndighet kan bistå kommunen ved tilsyn	191
Tredje ledd: Sakkyndige kan føre tilsyn på vegne av sentral tilsynsmyndighet	191
Fjerde ledd: Samordning ved HMS-tilsyn	192
§ 31 a. <i>Særlig om tilsyn med kommunenes oppfyllelse av plikter</i>	193
Generelt	193
Første ledd: Utpeking av tilsynsmyndighet for kommunens gjennomføring av plikter	193
Andre ledd: Lovlighetstilsyn med kommunens gjennomføring av plikter	194
§ 32. <i>Lokal tilsynsmyndighet</i>	194
Generelt	194
Kommunen som lokal tilsynsmyndighet	195
§ 33. <i>Tilsynsmyndighetens rett til å kreve opplysninger</i>	195
Generelt	195
Første ledd: Tilsynsmyndighetens rett til opplysninger fra den som er underlagt tilsyn	196
Andre ledd: Tilsynsmyndighetens rett til opplysninger fra andre offentlige tilsynsmyndigheter	197
Tredje ledd: Tilsynsmyndighetens rett til opplysninger fra politi og forsikringsselskaper samt kompetanse til å gi forskrifter	198
§ 34. <i>Tilsynsmyndighetens rett til adgang m.m.</i>	199
Generelt	199
Første ledd: Tilsynsmyndighetens rett til uhindret adgang	200
Andre ledd: Tilsynspersonellets legitimasjonsplikt	201
Tredje ledd: Rett og plikt til å være til stede under kontrollen	201
§ 35. <i>Tilsynsmyndighetens rett til å innhente prøver</i>	202
Generelt	202
Første ledd: Tilsynsmyndighetens rett til å innhente prøver og iverksette undersøkelser av produkter	203

Andre ledd: Tilsynsmyndighetenes rett til å innhente prøver og iverksette undersøkelser av farlig gods	204
Tredje ledd: Kostnadsdekning for undersøkelser, prøvetaking og kontroll	204
§ 36. Tilsynsmyndighetens plikt til å avgi rapport etter tilsyn	205
Generelt	205
Tilsynsmyndighetens plikt til å avgi rapport etter tilsyn	206
§ 37. Pålegg og forbud mot bruk	207
Generelt	207
Første ledd: Tilsynsmyndighetens adgang til å gi pålegg	208
Andre ledd: Tilsynsmyndighetens adgang til stans av virksomhet eller forbud mot bruk	209
Tredje ledd: Tilsynsmyndighetens adgang til stans av virksomhet eller forbud mot bruk ved overhengende fare	209
Fjerde ledd: Bistand fra politiet ved gjennomføring av vedtak	211
§ 38. Tilbakekall av produkt m.m.	211
Generelt	211
Tilsynsmyndighetens adgang til å tilbakekalle produkt, stanse innførsel m.m. og kreve kostnadsdekning	211
§ 39. Tvangsmulkt	212
Generelt	212
Første ledd: Tilsynsmyndighetens adgang til å fastsette og frafalle tvangsmulkt	213
Andre ledd: Tvangsmulkt ilagt av kommunen tilfaller kommunen	214
Rettspraksis	215
§ 40. Tvangsgjennomføring	216
Generelt	216
Første ledd: Tilsynsmyndighetens adgang til å utferdige forelegg	217
Andre ledd: Forelegget kan prøves ved søksmål	218
Tredje ledd: Forelegget kan ikke påklages	218
Fjerde ledd: Tvangsgjennomføring kan utføres for regning av den som forelegget er rettet mot	219
Femte ledd: Tvangsgjennomføring ved overhengende fare	219
§ 41. Klage	220
Generelt	220
Første ledd: Departementet som klageinstans	220
Andre ledd: Sentral tilsynsmyndighet og andre klageinstanser	220
§ 42. Straff	221
Generelt	221
Første ledd: Hindringer og unnlaterelser kan straffes med bot	221
Andre ledd: Forsettlig eller uaktsom overtredelse kan bøtelegges eller føre til fengsel	222
Rettspraksis	223

Kapittel 8. Avsluttende bestemmelser	223
§ 43. <i>Utfyllende forskrifter</i>	223
Generelt	224
Bokstav a: Kompetanse til å gi forskrifter om ledelsens plikter i en virksomhet	226
Bokstav b: Kompetanse til å gi forskrifter om håndtering av farlig stoff	227
Bokstav c: Kompetanse til å gi forskrifter om storulykkevirksomheter	230
Bokstav d: Kompetanse til å gi forskrifter om transport av farlig gods på land	232
Bokstav e: Kompetanse til å gi kommunestyret fullmakt til å gi lokal forskrift om fyrverkeribruk	232
Bokstav f: Kompetanse til å gi forskrifter om saksbehandlingen ved tillatelsesordninger	233
§ 44. <i>Overgangsbestemmelser</i>	234
§ 45. <i>Ikrafttredelse</i>	234
§ 46. <i>Endring i andre lover</i>	235
Forkortelser	236
Litteratur	238
Nettsider	239
Offentlige utredninger, proposisjoner, innstillinger og stortingsmeldinger	240
Rundskriv, veiledere, rapporter o.l.	242
Lover, forskrifter, konvensjoner med videre	244
Rettspraksis, avgjørelser og uttalelser	261
Stikkordregister	262